Тренувальні збори з лінгвістики.
Особиста олімпіада

17 липня 2014 р.

Максимальна оцінка за кожну з п’яти задач — 20 балів
Час виконання роботи — 6 годин

1. Мунда́рі

Задано речення мовою мундарі та їхні переклади українською:

① **senkena-ñ**
Я пішов.

② **koɽa-eʔ senkena**
Чоловік пішов.

③ **otere-m dubkena**
Ти сів на землю.

④ **coke-ñ lelkiʔia**
Я побачив жабу.

⑤ **pulis honko-eʔ lelkedkoa**
Полісмен побачив дітей.

⑥ **biŋ coke-ʔ huakiʔia**
Змія вкусила жабу.

⑦ **seta pulisko-eʔ huakedkoa**
Собака вкусив полісменів.

⑧ **biŋ setaʔre-m sabkiʔia**
Ти спіймав змію вранці.

⑨ **pulisko kumbuɽu hola-ko sabkiʔia**
Полісмени спіймали крадія вчора.

⑩ **kuɽiko honko hature-ko ʈokoeʔkedkoa**
Жінки вилаяли дітей у селищі.

Завдання 1. Перекладіть українською мовою:

⑪ **kumbuɽuko-ko dubkena**

⑫ **hola-ñ senkena**

⑬ **biŋko-m lelkedkoa**

⑭ **hon seta setaʔre-ʔ ʈokoeʔkiʔia**

⑮ **koɽa coke-ʔ sabkiʔia**

Завдання 2. Перекладіть мовою мундарі:

⑯ Вони пішли.

⑰ Жінка сіла на землю.

⑱ Крадії побачили чоловіків.

⑲ Собаки вкусили крадія.

⑳ Він спіймав жаб учора.

Примітка. Мова мунда́рі належить до мовної сім'ї му́нда. Нею розмовляє близько 860 000 людей на сході Індії. Літери *ñ*, *ŋ*, *ɽ*, *ʈ*, *ʔ* позначають особливі приголосні звуки цієї мови.

2. Тохарська B

Виписано деякі дієслова тохарської B мови (у формі основи):

kärs — знати	**pärk** — здійматися
käl — нести	**pälk** — дивитися
kärst — розрубати	**pälsk** — думати
klautk — повертатися	**prutk** — наповнюватися
tāk — бути	**sāmp** — віднімати
tärk — пускати	**skāy** — старатися

Дослідники поділяють тохарські B тексти на групи залежно від їхніх лінгвістичних особливостей. Нижче задано деякі тохарські B форми наказового способу; для кожної форми вказано, до якої групи текстів — I чи II — вона належить.

karsar *(II)* — знай (для себе)!	**päskāyas** *(I)* — старайтеся!
plāska *(I)* — думай!	**skāyas** *(II)* — старайтеся!
tārka *(II)* — пускай!	**pkarstas** *(I)* — розрубайте!
pkāla *(I)* — неси!	**prutkar** *(II)* — наповнюйся (для себе)!
pkalar *(I)* — неси (для себе)!	**palkas** *(I)* — дивіться!

Завдання 1. Перекладіть тохарською B:

несіть! *(II)* будь! *(I)* будь! *(II)* віднімай (для себе)! *(I)* пускай! *(I)* дивися! *(I)*

Завдання 2. Перекладіть українською мовою, не забуваючи для кожної форми вказати, до якої групи текстів вона належить:

parkar pkārsa pkrāsta päklautka ptākas skāya

Якщо в якомусь випадку ви не можете цього зробити, скажіть про це і поясніть причину.

Завдання 3. Тохарська поезія базується на лічбі складів. Про яку з форм **parkar**, **pkrāsta**, **skāya** ви можете впевнено сказати, що вона трапилась у віршованому тексті? Як ця форма мала б виглядати у прозі?

Примітка. Тохарська B — мертва мова, що разом із тохарською A утворює особливу підгрупу індоєвропейської мовної сім'ї. Рукописи тохарської B мови, що належать до другої половини I тисячоліття н. е., знайдено на території Китайського Туркестану. Літера *y* читається приблизно як українське *й*, *ā* — довге *а*, *ä* — особлива (коротка) голосна тохарської B мови.

3. Вівчарі і вівці

У вівчарів Північної Англії здавна існували особливі системи числівників, якими вони послуговувалися для рахунку овець. Деякі з цих систем досі у вжитку.

Нижче в алфавітному порядку записано позначення простих чисел, менших за 20, у системі вівчарів долини Вердейл (графство Дарем):

methera-tic-a-bub

tethera

tethera-bub

teyan

teyan-a-tic

teyan-tic-a-bub

tic

yan-a-bub

Завдання 1. Установіть значення кожного з наведених числівників.

Завдання 2. Запишіть цифрами:

tethera-tic methera-bub tic-a-bub

Завдання 3. Запишіть за системою вівчарів Вердейла позначення всіх точних квадратів, менших від 20 (крім нуля).

4. Гінді

Задано дієслова мови гінді (в латинській транскрипції) з українськими перекладами та утворені від них форми зі спонукальним значенням (*посилати — змушувати посилати*, *видаватися — видавати* і т. п.):

Початкова форма	**Спонукальна форма**	**Переклад початкової форми**
b^{h}ejnā	b^{h}ijānā	*посилати*
č^{h}apnā	č^{h}āpnā	*видаватися*
č^{h}ūnā	č^{h}ulānā	*торкатися*
denā	dilānā	*давати*
jānnā	janānā	*знати*
jutnā	jotnā	*бути запряженим*
mičnā	mīčnā	*заплющуватися*
b^{h}unnā	b^{h}ūnnā	*смажитися*
nāčnā	načānā	*танцювати*
p^{h}irnā	p^{h}ernā	*плентатися*
ruknā	roknā	*зупинятися*
bolnā	**?**	*говорити*
jītnā	**?**	*перемагати*
?	k^{h}olnā	*відкриватися*
t^{h}amnā	**?**	*втримуватися*
sīnā	**?**	*шити*
sonā	**?**	*спати*
sūk^{h}nā	**?**	*сохнути*

Завдання 1. Пояснивши, заповніть пропуски.

Завдання 2. Дієслово **lipnā** (*бути обмазаним*) має дві спонукальні форми. Наведіть їх обидві.

Завдання 3. Утворіть початкову форму зі значенням *танути* для спонукальної форми **galānā** — *розтоплювати*. Якщо ви вважаєте, що варіантів відповіді може бути два, вкажіть їх обидва.

Примітка. Мова гінді належить до індоарійської групи індоєвропейської мовної сім'ї. Нею розмовляє понад 200 мільйонів людей в Індії. Звук *č* вимовляється приблизно як українське *ч*, *j* — як м'яке *дж*, знак ^{h} вказує на особливу (з придихом) вимову попереднього приголосного, риска над голосною позначає довготу.

5. Французька поезія

Навіть сьогодні, складаючи вірші відповідно до правил класичного французького віршування (КВ), французькі поети роблять вигляд, що вимова залишається такою самою, як і в XV столітті. Тому транскрипція, у якій подано всі слова в цій задачі, базується саме на вимові XV століття.

Історія КВ пам'ятає дві важливі реформи: перша (XVII ст.) запровадила правила милозвучності, друга (кінець XIX ст.) внесла зміни у структуру деяких віршів.

Нижче наведено рядки з віршів одного й того ж типу (типу A), але трьох різних епох: перед реформою XVII ст., між двома реформами та після реформи кінця XIX ст.

До XVII ст.

e sa fidelite a ʒamɛs prɛʃəre (Теодор Беза, «Псалми»)

rɛɲə ɑŋtrə les garsɔŋs ki os fiʎəs meles (Жан Антуан де Баїф, «Перший метеор»)

ʒə ɛmə œŋ pɛŋ eləve u venys apɑŋdit (П'єр де Ронсар, «Нове продовження любовних віршів»)

il nə ɛt pɑs pur səla idolɑtrə u flatœr (Жоашен дю Белле, «Жалі»)

purkwɑ də tes rəgars mə pɔrtəs ty ɑŋviə (П'єр де Ронсар, «Сонети до Єлени»)

ʒə nə avɛs ni ɛsprit ni pɑŋser ni ɔrɛʎə (П'єр де Ронсар, «Перша книга сонетів до Єлени»)

XVII — кінець XIX ст.

silɑŋsijøzəmɑŋt a lə ɑŋglə də ynə pjɛrə (Теофіль Готьє, «Лев із цирку»)

nə ɑŋtɑŋt dɛsɑŋdrə a lɥi kə œŋ tɛŋtəmɑŋt lwɛŋtɛŋ (Стефан Малларме, «Дзвонар»)

milə pɑŋses dɔrmɛnt krizalidəs fynɛbrəs (Шарль Бодлер, «Квіти зла»)

lə bɔnœr ɛt a vus mizerikɔrdijøs (Альфред де Монваян, «Наш Господь Ісус Христос»)

Після XIX ст.

tɛŋrənt lœr kyltə rɛspɛktɑŋt la fɔrmə pyrə (Поль Верлен, «Оди на її честь»)

nə ɑŋtɑŋs ty pɑs dɑŋs lə infini batrə lœrs ɛləs (Грег Фернан, «Політ ангелів»)

ɑŋpanaʃe də ɛŋdepɑŋdɑŋsə e də frɑŋʃizə (Едмон Ростан, «Сірано де Бержерак»)

Завдання 1. Окрім віршів типу A у КВ існують вірші й інших типів, приміром типу D. Ось приклад вірша типу D:

kə il nə mə plɛzə e si nə ɛ pɑs ɑŋviə (П'єр де Ронсар, «Любовні вірші»)

Визначте, що характеризує вірші типу A незалежно від епохи.

Завдання 2. Реформа кінця XIX ст. скасувала одне з правил, якому раніше підпорядковувалися вірші типу A. Сформулюйте це правило.

Завдання 3. Реформа XVII ст. запровадила одне нове правило, що не має стосунку до структури вірша, а стосується лише його милозвучності. Цього правила не додержано в жодному з прикладів із першої групи рядків. Натомість П'єр де Ронсар скоригував рядок із «Нового продовження любовних віршів», щоб він задовольняв це правило:

ʒə ɛmə œŋ pɛŋ də burgœʎ u venys apɑŋdit

Сформулюйте відповідне правило.

Примітка. У транскрипціях звуки *j*, *ʎ*, *ʃ*, *w*, *ɥ*, *ʒ*, *ŋ*, *ɲ* приголосні, а *y*, *ɑ*, *ɛ*, *ɔ*, *œ*, *ø*, *ə* — голосні. Наголос у французькій мові падає на останній склад, окрім випадку, коли той містить «слабку» голосну *ə*: тоді наголос падає на передостанній склад.